

Mohou se pohlavní nákazy přenášet i jinak než pohlavním stykem?

Od konce minulého století došlo v ČR k nárůstu počtu nově zjištěných pohlavně přenosných nákaz (dále jen STD), včetně syfilis, kapavky, HIV pozitivita. Příčinou je rizikové sexuální chování, dostupnost komerčního sexu, rozvoj cestování a příliv migrantů ze zemí s vysokým výskytem STD. Riziko souvisí s intenzitou heterosexuální i homosexuální promiskuity a prostituce. Je třeba si uvědomit, že zdrojem nákazy může být partner nebo partnerka bez viditelných chorobných změn v oblasti pohlavního ústrojí, proto každý sexuální styk s neznámou nebo promiskuitní osobou sebou nese riziko nákazy. Neléčené STD a jejich komplikace mohou způsobit poruchy plodnosti, ovlivnit průběh těhotenství, mohou se přenášet i na plod a poškodit dítě s trvalými následky.

V Moravskoslezském kraji po mírném poklesu syfilidy v letech 2010-2012, zaznamenáváme od r. 2013 stoupající trend tohoto onemocnění. Počet onemocnění kapavkou převyšuje počet onemocnění syfilidou, stoupající trend tohoto onemocnění je zaznamenáván již od roku 2012 s nejvyšší nemocností v roce 2014. (17,4 př./100 tis. obyv.)

Sexuálně přenosné nákazy (sexually transmitted infections) označované zkratkou STI nebo STD jsou infekční onemocnění, které se šíří v naprosté většině pohlavním stykem. K přenosu dochází zpravidla přímým kontaktem kůže či sliznice v urogenitální oblasti, avšak brána vstupu může být i jinde – v závislosti na sexuálních praktikách. Výjimečně se některé infekce z této skupiny nákaz přenáší i nepřímo prostřednictvím kontaminovaných ručníků, prádla či erotických pomůcek. Některé se přenáší krevní cestou (sdílením kontaminovaných jehel), přenos je možný z matky na dítě během těhotenství nebo porodu. Na vzniku těchto infekcí se podílí více než 30 druhů mikroorganismů (bakterií, virů, prvoků, kvasinek, plísní a parazitů).

Pohlavně přenosné nemoci (dále jen STD) lze rozdělit do dvou hlavních skupin:

1. Nákazy které se šíří téměř *výhradně* pohlavním stykem. Sem patří syfilis, kapavka, měkký vřed, venerický lymfogranulom a inguinální granulom. Klinicky se tyto nákazy projevují buď vznikem vředu lokalizovaným v místě vstupu infekce, často s reakcí regionálních mízních uzlin, nebo zánětem s hlenohnisavým výtokem z močové trubice nebo pochvy. Tyto nákazy podléhají povinnému hlášení, popřípadě léčení.
2. Nákazy, které se šíří *převážně* pohlavním stykem. Patří sem chlamydiové infekce urogenitálního traktu, trichomoniáza, genitální herpes, genitální bradavice způsobené papilomaviry, vaginální mykózy. Při pohlavním styku se může přenést i svrab a veš ohanbí (muňka). Sexuálním stykem se může přenášet i virový zánět jater B, nákaza virem lidského imunodeficitu (HIV), nákaza cytomegalovirem a při orálním sexu i virová hepatitida A, bacilární úplavice nebo améboza. Tyto nákazy nemusí postihovat pouze pohlavní ústrojí, infekce virem HIV atakuje imunitní systém člověka, virové hepatitidy se vyznačují poškozením jaterních buněk.

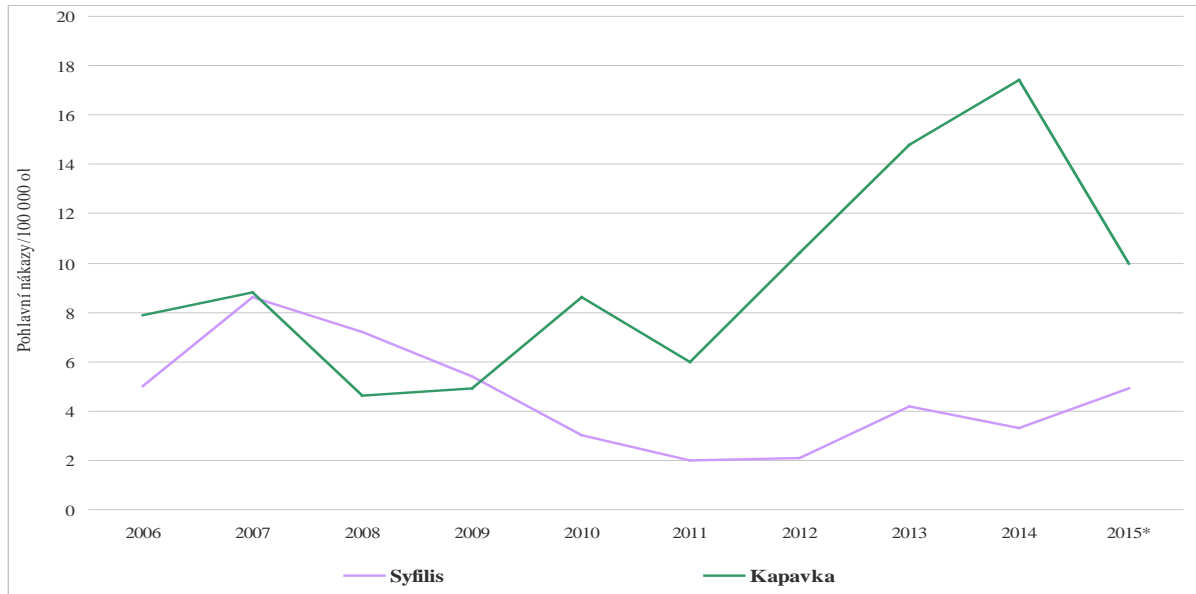
Když se vrátíme k otázce uvedené v nadpisu tohoto článku tak existuje kladná odpověď. Dětské lékaři a dermatovenerologové se ve své praxi občas setkají s dítětem, které má muňky v řasách, nebo s děvčátkem, které ve špatných hygienických podmínkách získají nákazu od matky sdílením ručníků či jinak. I na to je třeba pamatovat, někdy se však může jednat o trestný čin sexuálního zneužívání dítěte.

U dospělých osob je jiný přenos STD než sexuálně velmi výjimečný a v prevenci těchto nákaz je nejdůležitější odpovědný přístup každého člověka k výběru partnera a k sexualitě.

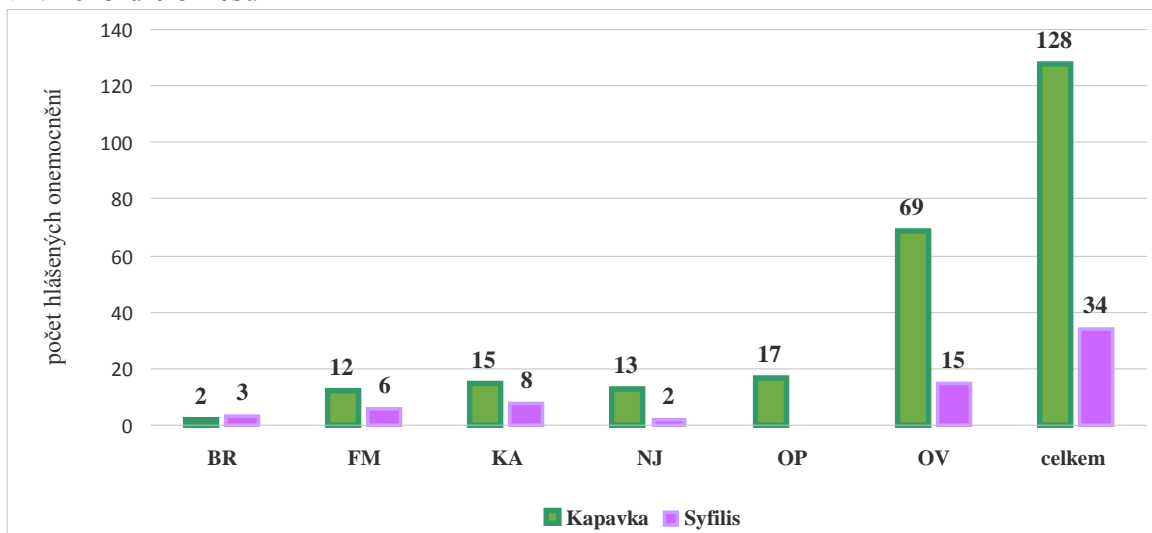
Níže uvedené grafy představují nemocnost kapavkou a syfilidou v MSK v letech 2006-2015 a také hlášené případy těchto onemocnění za rok 2015. Skutečný počet onemocnění kapavkou bude však daleko vyšší, jelikož řada osob si kapavku léčí sama pomocí

antibiotik. Promiskuitní osoby navíc často užívají antibiotika preventivně. Neuvážené užívání antibiotik přispívá ke vzniku rezistence, čili necitlivosti mikroorganismu na antibiotika.

Graf č. 1. Nemocnost kapavkou a syfilidou v MSK v letech 2006-2015

Graf č. 2 Hlášená infekční onemocnění kapavkou a syfilidou v Moravskoslezském kraji v r. 2015 dle okresů

Graf č. 3. Nemocnost kapavkou a syfilis v Moravskoslezském kraji v r 2015 dle okresů

